

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Dato: 17. november 2021

Samtlige ministerier mv.

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Uranlov vedtaget: Inatsisartut vedtog 9. november 2021 forslag til Inatsisartutlov om forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran mv. Lovforslaget indebærer tillige forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse rettet mod andet end uran, hvis det gennemsnitlige uranindhold af den ressource, der ønskes udnyttet, er over 100 ppm (parts per million). Der gives endvidere hjemmel til, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om, at forbuddet også skal gælde for andre radioaktive grundstoffer. Naalakkersuisut kan også efter forslaget indskrænke eller tilbagekalde tilladelser, der meddeles efter råstofloven, hvis der ikke kan ske udnyttelse i overensstemmelse med forbuddet. Samme mulighed gælder for andre radioaktive grundstoffer, som Naalakkersuisut indfører forbud mod efter den førnævnte hjemmelsbestemmelse.

Forslaget var ved alle tre behandlinger genstand for en langvarig og stedvis ophedet debat. Siumut og Atassut havde til 3. behandlingen fremsat ændringsforslag med krav om vejledende folkeafstemning. IA anførte heroverfor, at partiet bl.a. var gået til valg på at standse efterforskning og udvinding af uran, og at resultatet af valget til Inatsisartut måtte anses som et folkeligt mandat. Oppositionen udtrykte stor bekymring for den fremtidige råstofudvikling i Grønland og forudså, at internationale investorer ville udeblive. Forslaget blev vedtaget med IAs og Naleraqs stemmer. Siumut og Demokraatit stemte imod, mens Atassut afstod.

Forslaget omgør en otte år gammel beslutning. Inatsisartut besluttede i oktober 2013 at ophæve den da 25 år gamle ”nultolerancepolitik” over for udvinding af uran og andre radioaktive mineraler. Denne beslutning blev truffet med det snævrere mulige flertal, og den grundlæggende uenighed om spørgsmålet har trukket flere og lange spor i grønlandsk politik. Formand for Siumut, Erik Jensen, udtalte efter vedtagelsen af det ny forslag til KNR, at selv om Siumut er uenig i beslutningen, vil partiet ikke umiddelbart søge den omgjort, hvis Siumut efter et valg genvinder regeringsmagten: *”Grønland har ikke brug for en politisk zigzagkurs. Vi synes ikke det er passende, at vi går til valg på at ophæve det forbud igen. Vi vil ikke sende det signal til investorerne at tingene ændrer sig, hver gang der er regeringsskifte. Så vi regner ikke med at skulle ændre det for nu. Vi holder fast i flertallets beslutning.”*

Lønmodtagerorganisationen SIK har udtrykt ærgrelse over vedtagelsen, idet man peger på, at den vil påvirke den økonomiske udvikling negativt til skade for organisationens medlemmer. Grønlands Erhverv kalder beslutningen ”ikke uventet”, men kalder på klare rammebetingelser for råstofsektoren: *”Det, vi ønsker, er stabilitet. At det ikke rammer vores beslutninger og rammebetingelser i tide og utide, og skabe usikkerhed for de virksomheder der agerer og dem der investerer, og de aktiviteter vi har i Grønland”.*

Den ny lov vil umiddelbart stoppe Kvanefjeldsprojektet samt 5-6 andre projekter, som er i forundersøgelserfasen. Det fremgår videre af en række høringssvar, at råstof erhvervet forudser, at

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqqutaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

den fastsatte grænseværdi vil kunne påvirke forundersøgelse og efterforskning af fx guld og kobber.

Grøn energi: Inatsisartut vedtog 9. november 2021 en udvidelse af vandkraftværket ved Nuuk og etablering af et nyt vandkraftværk til forsyning af Aasiaat og Qasigianguit. Selvstyret har beregnet, at vandkraftprojekterne vil øge andelen af vedvarende energi i den offentlige elforsyning fra ca. 70 pct. til ca. 90 pct. Sammenlagt vil det hæve andelen af vedvarende energi i landet fra omkring 17-18 pct. til omkring 35 pct. Der forventes også nedbringelse af landets CO₂-udledning med ca. 114.000 tons i 2030. Samtidig vurderes det, at vandkraftprojekterne vil være både en samfunds- og driftsøkonomisk sund og rentabel investering med en samfundsmæssig besparelse på mere end 3,5 mia. kr. Byggerierne anslås at ville koste ca. 3,1 mia. kr.

Beyond Oil & Gas: Grønland har tilsluttet sig Beyond Oil & Gas Alliance (BOGA) som stiftende medlem. Alliancen blev lanceret på COP26, hvor Naalakkersuisut også offentliggjorde beslutning om, at Grønland skal tilslutte sig Parisaftalen, jf indberetning af primo november 2021. BOGA er en international koalition af regeringer og interessenter, der arbejder sammen for at fremme udfasningen af olie- og gasproduktion. Anført af Danmark og Costa Rica har koalitionen til formål at løfte spørgsmålet om udfasning af olie- og gasproduktion i internationale klimadialoger, mobilisere handling og forpligtelser og skabe et internationalt praksisfællesskab på dette spørgsmål. Med beslutningen om et stop for udstedelse af nye olielicenser i juli 2021 lever Grønland op til alliancens målsætninger.

Center for Udenrigs- og Sikkerhedspolitik åbnet: Et nyt forskningscenter ved Grønlands Universitet skal skabe viden og ekspertise om udenrigs- og sikkerhedspolitik i Grønland. Centeret, som har fået navnet Nasiffik, åbnede officielt 11. november 2021. Det er visionen, at viden om udenrigs- og sikkerhedspolitik skal analyseres fra Grønland, og centerets ekspertise skal være tilgængelig for studerende, lokalsamfundet og beslutningstagere i Grønland. Centeret har 4 forskere og er finansieret af selvstyret og via den danske finanslov.

Coronasituationen: En kraftig stigning i antallet af coronatilfælde i Nuuk har givet anledning til indførelse af ny forholdsregler for Nuuk, herunder krav om, at personer der rejser fra Nuuk til andre destinationer i Grønland, skal være færdig vaccinerede og have en max. 48 timer gammel negativ pcr-test.

Smittespredningen i Nuuk ses især hos uvaccinerede børn under 12 år, hvilket har medført lukning og hjemmeundervisning af 1. – 6. klasse på en række skoler.

På et pressemøde 12. november 2021 udtalte landslæge Henrik L. Hansen, at smittespredningen nu har så godt fat i Nuuk, at en epidemi vil kunne udvikle sig. Fortsætter spredningen, vil den kunne nå sårbare grupper. Samlet var det landslægens vurdering, at Grønland er på vej mod en situation, hvor smitten vil kunne få vidtrækkende konsekvenser for samfundet.

Det understregedes på pressemødet, at der er behov for bedre vaccinationsdækning. 71 pct. af befolkningen har fået 1. stik, 66 pct. er færdig vaccinerede.

Status for coronasituationen og gældende restriktioner i Grønland kan ses på siden www.nun.gl.

Mikaela Engell